

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15021482	IES San Clemente	Santiago de Compostela	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Debuxo artístico I	1º Bac.	4	140

Réxime

Réxime de adultos

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	22
4.2. Materiais e recursos didácticos	23
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	24
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	24
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	25
5.4. Procedemento para acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias	25
6. Medidas de atención á diversidade	25
7.1. Concreción dos elementos transversais	25
7.2. Actividades complementarias	26
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	27
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	27
9. Outros apartados	28

1. Introducción

O Bacharelato da modalidade de Artes inclúe, entre os seus ensinos, a presenza da materia de Debuxo Artístico I como parte consustancial á súa natureza de carácter artístico. O Debuxo como linguaxe das imaxes, dá resposta á necesidade natural de comunicación que ten o ser humano, xa que lle permite a transmisión de ideas, descrições e expresión dos propios sentimentos.

A capacidade de ver, recoñecer e comprender visualmente as formas e mensaxes icónicas supera amplamente ao resto dos sentidos en eficacia e inmediatez, o cal supón unha poderosa ferramenta de coñecemento.

O debuxo é unha linguaxe universal que supón unha actividade intelectual en tanto que é un medio de análise e de coñecemento. É a primeira ligazón de unión entre a idea e a súa representación gráfica, o que propicia que sexa a orixe de múltiples actividades creadoras e que resulte imprescindible no desenvolvemento de todas as demais artes, xa que é un paso previo na resolución de proxectos e propostas artísticas.

O debuxo, ademais de servir para realizar as primeiras exteriorizacións de pensamentos e emocións, é íntimo e directo, liberador na súa inmediatez; en definitiva, supón un primeiro intento de apropiación do espazo.

O debuxo promove unha sensibilidade estética cara ás obras propias e cara ás dos demais.

Neste Instituto o ensino é en liña, non presencial, o que conleva a axustar fundamentalmente a metodoloxía, os materiais e recursos, os instrumentos e procedementos para avaliar.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Comprender o debuxo como forma de coñecemento, comunicación e expresión, comparando o uso que se fai del en manifestacións culturais e artísticas de diferentes épocas, lugares e ámbitos disciplinares e valorando a diversidade de significados que orixina para apreciar a importancia da diversidade cultural e a relevancia da conservación e da promoción do patrimonio.	1					1-3		1-2
OBX2 - Analizar con actitude crítica e reflexiva, utilizando a terminoloxía específica adecuada, producións plásticas de distintas épocas e estilos artísticos, recoñecendo a linguaxe, as técnicas e os procedementos, a función significativa e a expresividade do debuxo presentes nelas, para desenvolver a conciencia visual e o criterio estético e ampliar as posibilidades de gozar da arte.	1	2-3				1-3		1-2
OBX3 - Analizar, interpretar e representar a realidade, utilizando os recursos elementais e a sintaxe do debuxo, para ofrecer unha visión propia desa realidade, potenciar a sensibilidade e favorecer o desenvolvemento persoal e artístico.					11-12	1-2		31

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Experimentar con diferentes materiais, técnicas e soportes, incluído o propio corpo, e analizar a importancia deste nas propostas artísticas contemporáneas para descubrir o xesto do debuxo e a apropiación do espazo como medios de autoexpresión e aceptación persoal.					50	1-3		1-31-32
OBX5 - Utilizar a práctica do debuxo como medio de expresión de ideas, opinións, sentimentos e emocións, investigando os referentes culturais das novas creacións como parte inherente a estas, para ampliar o repertorio artístico e enriquecer as producións propias.						1-3		1-2-31
OBX6 - Realizar producións gráficas expresivas e creativas valorando a importancia dos elementos da linguaxe gráfica e a súa organización na definición dun estilo persoal, para progresar na execución técnica e nas calidades comunicativas e expresivas das producións propias.					11-50			32-41-42
OBX7 - Experimentar coas técnicas propias do debuxo identificando as ferramentas, medios e soportes necesarios e analizando o seu posible impacto ambiental, para integralas de forma creativa e responsable na realización de producións gráficas.			1	2	50	1-4	1	41-42
OBX8 - Adaptar os coñecementos e as destrezas adquiridas desenvolvendo a retentiva e a memoria visual para responder con creatividade e eficacia a novos desafíos de representación gráfica.					11-50	1		41-42
OBX9 - Crear proxectos gráficos colaborativos contribuíndo de forma creativa á súa planificación e realización e adaptando o deseño e o proceso ás características propias dun ámbito disciplinar, para descubrir posibilidades de desenvolvemento académico e profesional e apreciar o enriquecemento que supoñen as propostas compartidas.			2-3		31-40		1-3	41-42

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O debuxo na arte, desde as orixes ata o Romanticismo	Orixe da expresión gráfica nas pinturas rupestres, xeroglíficos na escritura exipcia, a cerámica grega, os manuscritos medievais, os debuxos preparatorios en pintura, cuadernos de viaxe, primeiros planos de arquitectura, herbarios e estudos da natureza	10	12	X		
2	O debuxo, usos e modalidades	O debuxo como parte de múltiples procesos artísticos e técnicos. Ámbitos disciplinares: artes plásticas e visuais, deseño, arquitectura, ciencia e literatura.	10	12	X		
3	A forma, iconicidade. O punto e a liña	O punto e as súas posibilidades expresivas, a liña e o grafismo, a liña como configuradora do borde e do relevo,, tipoloxía da forma, niveis de iconicidad da imaxe, o encadre, encaixar as formas, liñas de construción, a representación da tridimensionalidad	8	12	X		
4	Técnicas e materiais do debuxo: técnicas secas	Terminoloxía, materiais de debuxo (soportes, instrumentos e técnicas secas e secas)	8	12	X		
5	A ordenación do espazo	Tipos de composición, o equilibrio, o contraste, a sección áurea, o peso visual, as direccións visuais, representación do espazo tridimensional	8	12		X	
6	A linguaxe da cor	Natureza, percepción, psicoloxía e simboloxía da cor. Monocromía, bicromía e tricromía. Aplicacións básicas da cor no debuxo.	8	12		X	
7	A linguaxe das sombras	A luz e o volume. Tipos de luz e de iluminación. Valoración tonal e claroscuro.	8	12		X	
8	Técnicas e materiais do debuxo: técnicas húmidas	Terminoloxía, materiais de debuxo (soportes, instrumentos e técnicas secas e húmidas)	8	12		X	
9	A perspectiva e o volumen	Introdución á representación do espazo mediante a perspectiva.	8	12			X
10	As leis da percepción. Ilusións ópticas	A teoría da Gestalt, ilusións ópticas ao largo da historia, a superposición, o tamaño.	8	10			X
11	Proxectos gráficos colaborativos	A distribución de tarefas nos proxectos gráficos colaborativos: criterios de selección a partir das habilidades requiridas e das necesidades do proxecto.¿ Fases dos proxectos gráficos.¿ Estratexias de avaliación das fases e os resultados de proxectos gráficos. O erro como oportunidade de mellora e de aprendizaxe	8	10			X
12	Tecnoloxías e ferramentas dixitais	Introdución ao debuxo e á imaxe dixital. O seu uso en diferentes ámbitos disciplinares.	8	12			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
12	Tecnoloxías e ferramentas dixitais	Debuxo vectorial. Ferramentas de edición de imaxes para a expresión artística.¿ Programas de pintura e debuxo dixital.	8	12			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O debuxo na arte, desde as orixes ata o Romanticismo	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Identificar o debuxo como forma de coñecemento, comunicación e expresión, reflexionando con iniciativa sobre a súa presenza en distintas manifestacións culturais e artísticas e comparando de forma autónoma o seu uso nestas.	50%	PE	100
CA1.2 - Comparar as múltiples funcións do debuxo a través da análise autónoma do seu uso en producións de distintos ámbitos disciplinares.	50%		
CA1.3 - Valorar a pluralidade cultural e artística relacionándoa coa liberdade de expresión, argumentando a opinión propia de forma activa, comprometida e respectuosa e analizando os usos do debuxo en diversas manifestacións artísticas.	50%		
CA1.4 - Analizar a linguaxe, as técnicas e os procedementos do debuxo en diferentes propostas plásticas entendendo os cambios que se produciron nas tendencias ao longo da historia e utilizando a terminoloxía específica máis adecuada.	50%		
CA1.5 - Analizar distintas manifestacións culturais e artísticas comprendendo a función que desempeña o debuxo nestas e valorando o enriquecemento que supoñen para a sociedade os retos creativos e estéticos.	50%		
CA1.6 - Identificar os referentes artísticos dunha obra determinada describindo a influencia que exercen e as relacións que se establecen entre eles e en diferentes ámbitos disciplinares.	50%		
CA1.7 - Expresar ideas, opinións, sentimentos e emocións a través de creacións gráficas e debuxos propios incorporando, de forma guiada, procedementos ou técnicas utilizados en referentes artísticos de interese para o alumnado.	50%		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA6.1 - Planificar proxectos gráficos colaborativos sinxelos identificando o ámbito disciplinar en que se desenvolverá, organizando e distribuindo as tarefas de maneira adecuada e determinando as diferentes fases do proxecto.	50%		
CA6.2 - Realizar proxectos gráficos colaborativos enmarcados nun ámbito disciplinar concreto utilizando con interese os valores expresivos do debuxo artístico e os seus recursos.	50%		
CA6.3 - Analizar as dificultades xurdidas na planificación e realización de proxectos gráficos compartidos entendendo este proceso como un instrumento de mellora do resultado final.	50%		
CA6.4 - Identificar posibilidades de desenvolvemento académico e profesional relacionadas co debuxo artístico comprendendo as oportunidades que ofrece e o valor engadido da creatividade nos estudos e no traballo e expresando a opinión propia de forma razoada e respectuosa.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O debuxo como proceso interactivo de observación, reflexión, expresión, imaxinación, representación e comunicación. - O debuxo na arte: desde a Antigüidade ata o Romanticismo. Obras máis representativas de diferentes creadores e creadoras. - O debuxo como parte de múltiples procesos artísticos e técnicos. Ámbitos disciplinares: artes plásticas e visuais, deseño, arquitectura, ciencia e literatura. - A distribución de tarefas nos proxectos gráficos colaborativos: criterios de selección a partir das habilidades requiridas e das necesidades do proxecto. - Fases dos proxectos gráficos. - Estratexias de selección de técnicas, ferramentas, medios e soportes do debuxo adecuados a distintas disciplinas. - Estratexias de avaliación das fases e os resultados de proxectos gráficos. O erro como oportunidade de mellora e aprendizaxe.

UD	Título da UD	Duración
2	O debuxo, usos e modalidades	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Identificar o debuxo como forma de coñecemento, comunicación e expresión, reflexionando con iniciativa sobre a súa presenza en distintas manifestacións culturais e artísticas e comparando de forma autónoma o seu uso nestas.	50%	PE	85
CA1.2 - Comparar as múltiples funcións do debuxo a través da análise autónoma do seu uso en producións de distintos ámbitos disciplinares.	50%		
CA1.3 - Valorar a pluralidade cultural e artística relacionándoa coa liberdade de expresión, argumentando a opinión propia de forma activa, comprometida e respectuosa e analizando os usos do debuxo en diversas manifestacións artísticas.	50%		
CA1.4 - Analizar a linguaxe, as técnicas e os procedementos do debuxo en diferentes propostas plásticas entendendo os cambios que se produciron nas tendencias ao longo da historia e utilizando a terminoloxía específica máis adecuada.	50%		
CA1.5 - Analizar distintas manifestacións culturais e artísticas comprendendo a función que desempeña o debuxo nestas e valorando o enriquecemento que supoñen para a sociedade os retos creativos e estéticos.	50%		
CA1.6 - Identificar os referentes artísticos dunha obra determinada describindo a influencia que exercen e as relacións que se establecen entre eles e en diferentes ámbitos disciplinares.	50%		
CA1.7 - Expresar ideas, opinións, sentimentos e emocións a través de creacións gráficas e debuxos propios incorporando, de forma guiada, procedementos ou técnicas utilizados en referentes artísticos de interese para o alumnado.	50%		
CA2.1 - Analizar a linguaxe, os materiais, as técnicas e os procedementos do debuxo en diferentes propostas plásticas entendendo os cambios que se produciron no seu uso ao longo da historia e utilizando a terminoloxía específica máis adecuada.	50%		
CA2.2 - Experimentar con sensibilidade as posibilidades expresivas dos recursos elementais do debuxo (punto, liña, forma) e da súa sintaxe, mellorando o proceso de creación gráfica.	50%		
CA2.3 - Analizar, interpretar e representar graficamente a realidade mediante bosquexos e esbozos, utilizando as técnicas e ferramentas adecuadas e desenvolvendo unha expresión propia, espontánea e creativa.	50%		
CA2.4 - Achegar unha pegada e un xesto propios á realización de debuxos combinando de maneira adecuada o uso tradicional de diferentes materiais, soportes e técnicas, cunha manipulación persoal e creativa.	50%		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Expresar a través do trazo e do xesto do debuxo unha visión propia da realidade ou do mundo interior, experimentando cos elementos da linguaxe gráfica e coas súas formas, signos, posibilidades expresivas e efectos visuais.	50%		
CA5.1 - Comparar as múltiples funcións do debuxo e da pintura dixital a través da análise autónoma do seu uso en producións de distintos ámbitos disciplinares.	50%		
CA5.2 - Achegar unha pegada e un facer propios á realización de producións gráficas, combinando o uso das tecnoloxías e das ferramentas de edición dixitais, de forma persoal e innovadora.	50%		
CA5.3 - Seleccionar e utilizar con destreza as ferramentas de edición propias de cada programa de pintura ou debuxo dixital máis adecuadas á intención creativa, nunha interpretación gráfica persoal da realidade.	50%		
CA5.4 - Investigar de forma activa e aberta sobre a presenza de tecnoloxías dixitais en referentes artísticos contemporáneos integrándoas no proceso creativo e expresivo propio.	50%		
CA5.5 - Representar graficamente o modelo elixido mediante procedementos de debuxo dixital, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA2.6 - Propoñer distintas solucións gráficas a unha mesma proposta visual, utilizando diferentes niveis de iconicidade, identificando as ferramentas, medios e soportes necesarios e xustificando razoada e respectuosamente a elección realizada.	50%		
CA2.7 - Representar graficamente o modelo elixido, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%	TI	15
CA2.8 - Utilizar o encadramento, o encaixe e a perspectiva na resolución de problemas de representación gráfica analizando tanto os diferentes volumes coma o espazo que completa o conxunto.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O debuxo como proceso interactivo de observación, reflexión, expresión, imaxinación, representación e comunicación. - O debuxo na arte: desde a Antigüidade ata o Romanticismo. Obras máis representativas de diferentes creadores e creadoras. - O debuxo como parte de múltiples procesos artísticos e técnicos. Ámbitos disciplinares: artes plásticas e visuais, deseño, arquitectura, ciencia e literatura. - Terminoloxía e materiais do debuxo.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O punto e as súas posibilidades plásticas e expresivas. - A liña: trazo e grafismo. As tramas. - A forma. Análise da súa tipoloxía. Diferentes aplicacións e combinacións. - Niveis de iconicidade da imaxe. - O bosquexo ou esbozo. Introducción ao encaixe. - Técnicas gráfico-plásticas, secas e húmidas. - Materiais gráfico-plásticos. Seguridade, toxicidade, impacto ambiental e sustentabilidade. - Introducción ao debuxo e á imaxe dixital. O seu uso en diferentes ámbitos disciplinares. - Debuxo vectorial. - Ferramentas de edición de imaxes para a expresión artística. - Programas de pintura e debuxo dixital.

UD	Título da UD	Duración
3	A forma, iconicidade. O punto e a liña	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Identificar os referentes artísticos dunha obra determinada describindo a influencia que exercen e as relacións que se establecen entre eles e en diferentes ámbitos disciplinares.	50%	PE	100
CA2.1 - Analizar a linguaxe, os materiais, as técnicas e os procedementos do debuxo en diferentes propostas plásticas entendendo os cambios que se produciron no seu uso ao longo da historia e utilizando a terminoloxía específica máis adecuada.	50%		
CA2.2 - Experimentar con sensibilidade as posibilidades expresivas dos recursos elementais do debuxo (punto, liña, forma) e da súa sintaxe, mellorando o proceso de creación gráfica.	50%		
CA2.3 - Analizar, interpretar e representar graficamente a realidade mediante bosquexos e esbozos, utilizando as técnicas e ferramentas adecuadas e desenvolvendo unha expresión propia, espontánea e creativa.	50%		
CA2.4 - Achegar unha pegada e un xesto propios á realización de debuxos combinando de maneira adecuada o uso tradicional de diferentes materiais, soportes e técnicas, cunha manipulación persoal e creativa.	50%		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Expresar a través do trazo e do xesto do debuxo unha visión propia da realidade ou do mundo interior, experimentando cos elementos da linguaxe gráfica e coas súas formas, signos, posibilidades expresivas e efectos visuais.	50%		
CA2.6 - Propoñer distintas solucións gráficas a unha mesma proposta visual, utilizando diferentes niveis de iconicidade, identificando as ferramentas, medios e soportes necesarios e xustificando razoada e respectuosamente a elección realizada.	50%		
CA2.7 - Representar graficamente o modelo elixido, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA2.8 - Utilizar o encadramento, o encaixe e a perspectiva na resolución de problemas de representación gráfica analizando tanto os diferentes volumes coma o espazo que completa o conxunto.	50%		
CA3.1 - Experimentar con sensibilidade as posibilidades expresivas dos recursos elementais do debuxo, a composición e os sistemas de ordenación na sintaxe visual, mellorando o proceso de creación gráfica.	50%		
CA3.2 - Realizar composicións bidimensionais, figurativas ou abstractas, explorando a percepción e a ordenación do espazo e indagando sobre a representación do corpo humano e a súa posible utilización como soporte ou como ferramenta gráfica.	50%		
CA3.3 - Comprender e empregar con intencións comunicativas ou expresivas os mecanismos da percepción visual, as súas leis e principios, así como a composición e a ordenación de elementos no espazo mostrando interese nas súas aplicacións.	50%		
CA3.4 - Representar graficamente o espazo elixido, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA3.5 - Utilizar o encadramento, o encaixe e a perspectiva na resolución de problemas de representación gráfica analizando os diferentes volumes, as súas proporcións e posición relativa e tamén o espazo que completa o conxunto.	50%		
CA4.1 - Identificar os referentes artísticos dunha obra determinada con relación ao uso da luz e da cor que se fai nela describindo a influencia que exercen e as relacións que se establecen.	50%		
CA4.2 - Expresar ideas, sentimentos e emocións a través de creacións gráficas e debuxos propios incorporando, de forma guiada, procedementos ou técnicas de claroscuro e cor utilizados en referentes artísticos de interese para o alumnado.	50%		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.3 - Analizar e empregar con intencións comunicativas ou expresivas os mecanismos da percepción visual referidos á luz, ao claroscuro e á cor e as súas leis e principios mostrando interese nas súas aplicacións.	50%		
CA4.4 - Seleccionar e utilizar con destreza as ferramentas, medios e soportes máis adecuados á intención creativa empregando os valores expresivos do claroscuro e da cor nunha interpretación gráfica persoal da realidade.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O debuxo como parte de múltiples procesos artísticos e técnicos. Ámbitos disciplinares: artes plásticas e visuais, deseño, arquitectura, ciencia e literatura. - Terminoloxía e materiais do debuxo. - O punto e as súas posibilidades plásticas e expresivas. - A liña: trazo e grafismo. As tramas. - A forma. Análise da súa tipoloxía. Diferentes aplicacións e combinacións. - Niveis de iconicidade da imaxe. - O bosquejo ou esbozo. Introducción ao encaixe. - Técnicas gráfico-plásticas, secas e húmidas. - Materiais gráfico-plásticos. Seguridade, toxicidade, impacto ambiental e sustentabilidade. - Fundamentos da percepción visual. - Principios da psicoloxía da Gestalt. - Ilusións ópticas. - A composición como método. O equilibrio compositivo. Direccións visuais. Aplicacións. - Sistemas de ordenación na sintaxe visual. Aplicacións. - Introducción á representación do espazo mediante a perspectiva. - A luz e o volume. - Tipos de luz e de iluminación. - Valoración tonal e claroscuro. - Natureza, percepción, psicoloxía e simboloxía da cor. - Monocromía, bicromía e tricromía. Aplicacións básicas da cor no debuxo.

UD	Título da UD	Duración
4	Técnicas e materiais do debuxo: técnicas secas	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Analizar a linguaxe, os materiais, as técnicas e os procedementos do debuxo en diferentes propostas plásticas entendendo os cambios que se produciron no seu uso ao longo da historia e utilizando a terminoloxía específica máis adecuada.	50%	PE	100
CA2.2 - Experimentar con sensibilidade as posibilidades expresivas dos recursos elementais do debuxo (punto, liña, forma) e da súa sintaxe, mellorando o proceso de creación gráfica.	50%		
CA2.3 - Analizar, interpretar e representar graficamente a realidade mediante bosquexos e esbozos, utilizando as técnicas e ferramentas adecuadas e desenvolvendo unha expresión propia, espontánea e creativa.	50%		
CA2.4 - Achegar unha pegada e un xesto propios á realización de debuxos combinando de maneira adecuada o uso tradicional de diferentes materiais, soportes e técnicas, cunha manipulación persoal e creativa.	50%		
CA2.5 - Expresar a través do trazo e do xesto do debuxo unha visión propia da realidade ou do mundo interior, experimentando cos elementos da linguaxe gráfica e coas súas formas, signos, posibilidades expresivas e efectos visuais.	50%		
CA2.6 - Propoñer distintas solucións gráficas a unha mesma proposta visual, utilizando diferentes niveis de iconicidade, identificando as ferramentas, medios e soportes necesarios e xustificando razoada e respectuosamente a elección realizada.	50%		
CA2.7 - Representar graficamente o modelo elixido, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA2.8 - Utilizar o encadramento, o encaixe e a perspectiva na resolución de problemas de representación gráfica analizando tanto os diferentes volumes coma o espazo que completa o conxunto.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Terminoloxía e materiais do debuxo. - O punto e as súas posibilidades plásticas e expresivas. - A liña: trazo e grafismo. As tramas.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A forma. Análise da súa tipoloxía. Diferentes aplicacións e combinacións. - Niveis de iconicidade da imaxe. - O bosquejo ou esbozo. Introducción ao encaixe. - Técnicas gráfico-plásticas, secas e húmidas. - Materiais gráfico-plásticos. Seguridade, toxicidade, impacto ambiental e sustentabilidade.

UD	Título da UD	Duración
5	A ordenación do espazo	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Experimentar con sensibilidade as posibilidades expresivas dos recursos elementais do debuxo, a composición e os sistemas de ordenación na sintaxe visual, mellorando o proceso de creación gráfica.	50%	PE	100
CA3.2 - Realizar composicións bidimensionais, figurativas ou abstractas, explorando a percepción e a ordenación do espazo e indagando sobre a representación do corpo humano e a súa posible utilización como soporte ou como ferramenta gráfica.	50%		
CA3.3 - Comprender e empregar con intencións comunicativas ou expresivas os mecanismos da percepción visual, as súas leis e principios, así como a composición e a ordenación de elementos no espazo mostrando interese nas súas aplicacións.	50%		
CA3.4 - Representar graficamente o espazo elixido, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA3.5 - Utilizar o encadramento, o encaixe e a perspectiva na resolución de problemas de representación gráfica analizando os diferentes volumes, as súas proporcións e posición relativa e tamén o espazo que completa o conxunto.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Fundamentos da percepción visual. - Principios da psicoloxía da Gestalt. - Ilusións ópticas.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A composición como método. O equilibrio compositivo. Direccións visuais. Aplicacións. - Sistemas de ordenación na sintaxe visual. Aplicacións. - Introducción á representación do espazo mediante a perspectiva.

UD	Título da UD	Duración
6	A linguaxe da cor	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Identificar os referentes artísticos dunha obra determinada con relación ao uso da luz e da cor que se fai nela describindo a influencia que exercen e as relacións que se establecen.	50%	PE	100
CA4.2 - Expresar ideas, sentimentos e emocións a través de creacións gráficas e debuxos propios incorporando, de forma guiada, procedementos ou técnicas de claroscuro e cor utilizados en referentes artísticos de interese para o alumnado.	50%		
CA4.3 - Analizar e empregar con intencións comunicativas ou expresivas os mecanismos da percepción visual referidos á luz, ao claroscuro e á cor e as súas leis e principios mostrando interese nas súas aplicacións.	50%		
CA4.4 - Seleccionar e utilizar con destreza as ferramentas, medios e soportes máis adecuados á intención creativa empregando os valores expresivos do claroscuro e da cor nunha interpretación gráfica persoal da realidade.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A luz e o volume. - Tipos de luz e de iluminación. - Valoración tonal e claroscuro. - Natureza, percepción, psicoloxía e simboloxía da cor. - Monocromía, bicromía e tricromía. Aplicacións básicas da cor no debuxo.

UD	Título da UD	Duración
7	A linguaxe das sombras	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Identificar os referentes artísticos dunha obra determinada con relación ao uso da luz e da cor que se fai nela describindo a influencia que exercen e as relacións que se establecen.	50%	PE	100
CA4.2 - Expresar ideas, sentimentos e emocións a través de creacións gráficas e debuxos propios incorporando, de forma guiada, procedementos ou técnicas de claroscuro e cor utilizados en referentes artísticos de interese para o alumnado.	50%		
CA4.3 - Analizar e empregar con intencións comunicativas ou expresivas os mecanismos da percepción visual referidos á luz, ao claroscuro e á cor e as súas leis e principios mostrando interese nas súas aplicacións.	50%		
CA4.4 - Seleccionar e utilizar con destreza as ferramentas, medios e soportes máis adecuados á intención creativa empregando os valores expresivos do claroscuro e da cor nunha interpretación gráfica persoal da realidade.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A luz e o volume. - Tipos de luz e de iluminación. - Valoración tonal e claroscuro. - Natureza, percepción, psicoloxía e simboloxía da cor. - Monocromía, bicromía e tricromía. Aplicacións básicas da cor no debuxo.

UD	Título da UD	Duración
8	Técnicas e materiais do debuxo: técnicas húmidas	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Analizar a linguaxe, os materiais, as técnicas e os procedementos do debuxo en diferentes propostas plásticas entendendo os cambios que se produciron no seu uso ao longo da historia e utilizando a terminoloxía específica máis adecuada.	50%	PE	100
CA2.2 - Experimentar con sensibilidade as posibilidades expresivas dos recursos elementais do debuxo (punto, liña, forma) e da súa sintaxe, mellorando o proceso de creación gráfica.	50%		
CA2.3 - Analizar, interpretar e representar graficamente a realidade mediante bosquexos e esbozos, utilizando as técnicas e ferramentas adecuadas e desenvolvendo unha expresión propia, espontánea e creativa.	50%		
CA2.4 - Achegar unha pegada e un xesto propios á realización de debuxos combinando de maneira adecuada o uso tradicional de diferentes materiais, soportes e técnicas, cunha manipulación persoal e creativa.	50%		
CA2.5 - Expresar a través do trazo e do xesto do debuxo unha visión propia da realidade ou do mundo interior, experimentando cos elementos da linguaxe gráfica e coas súas formas, signos, posibilidades expresivas e efectos visuais.	50%		
CA2.6 - Propoñer distintas solucións gráficas a unha mesma proposta visual, utilizando diferentes niveis de iconicidade, identificando as ferramentas, medios e soportes necesarios e xustificando razoada e respectuosamente a elección realizada.	50%		
CA2.7 - Representar graficamente o modelo elixido, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA2.8 - Utilizar o encadramento, o encaixe e a perspectiva na resolución de problemas de representación gráfica analizando tanto os diferentes volumes coma o espazo que completa o conxunto.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Terminoloxía e materiais do debuxo. - O punto e as súas posibilidades plásticas e expresivas. - A liña: trazo e grafismo. As tramas. - A forma. Análise da súa tipoloxía. Diferentes aplicacións e combinacións. - Niveis de iconicidade da imaxe. - O bosquexo ou esbozo. Introducción ao encaixe.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Técnicas gráfico-plásticas, secas e húmidas. - Materiais gráfico-plásticos. Seguridade, toxicidade, impacto ambiental e sustentabilidade.

UD	Título da UD	Duración
9	A perspectiva e o volumen	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Experimentar con sensibilidade as posibilidades expresivas dos recursos elementais do debuxo, a composición e os sistemas de ordenación na sintaxe visual, mellorando o proceso de creación gráfica.	50%	PE	100
CA3.2 - Realizar composicións bidimensionais, figurativas ou abstractas, explorando a percepción e a ordenación do espazo e indagando sobre a representación do corpo humano e a súa posible utilización como soporte ou como ferramenta gráfica.	50%		
CA3.3 - Comprender e empregar con intencións comunicativas ou expresivas os mecanismos da percepción visual, as súas leis e principios, así como a composición e a ordenación de elementos no espazo mostrando interese nas súas aplicacións.	50%		
CA3.4 - Representar graficamente o espazo elixido, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA3.5 - Utilizar o encadramento, o encaixe e a perspectiva na resolución de problemas de representación gráfica analizando os diferentes volumes, as súas proporcións e posición relativa e tamén o espazo que completa o conxunto.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Fundamentos da percepción visual. - Principios da psicoloxía da Gestalt. - Ilusións ópticas. - A composición como método. O equilibrio compositivo. Direccións visuais. Aplicacións. - Sistemas de ordenación na sintaxe visual. Aplicacións. - Introducción á representación do espazo mediante a perspectiva.

UD	Título da UD	Duración
10	As leis da percepción. Ilusións ópticas	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Experimentar con sensibilidade as posibilidades expresivas dos recursos elementais do debuxo, a composición e os sistemas de ordenación na sintaxe visual, mellorando o proceso de creación gráfica.	50%	PE	100
CA3.2 - Realizar composicións bidimensionais, figurativas ou abstractas, explorando a percepción e a ordenación do espazo e indagando sobre a representación do corpo humano e a súa posible utilización como soporte ou como ferramenta gráfica.	50%		
CA3.3 - Comprender e empregar con intencións comunicativas ou expresivas os mecanismos da percepción visual, as súas leis e principios, así como a composición e a ordenación de elementos no espazo mostrando interese nas súas aplicacións.	50%		
CA3.4 - Representar graficamente o espazo elixido, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA3.5 - Utilizar o encadramento, o encaixe e a perspectiva na resolución de problemas de representación gráfica analizando os diferentes volumes, as súas proporcións e posición relativa e tamén o espazo que completa o conxunto.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Fundamentos da percepción visual. - Principios da psicoloxía da Gestalt. - Ilusións ópticas. - A composición como método. O equilibrio compositivo. Direccións visuais. Aplicacións. - Sistemas de ordenación na sintaxe visual. Aplicacións. - Introducción á representación do espazo mediante a perspectiva.

UD	Título da UD	Duración
11	Proxectos gráficos colaborativos	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA6.1 - Planificar proxectos gráficos colaborativos sinxelos identificando o ámbito disciplinar en que se desenvolverá, organizando e distribuindo as tarefas de maneira adecuada e determinando as diferentes fases do proxecto.	50%	PE	100
CA6.2 - Realizar proxectos gráficos colaborativos enmarcados nun ámbito disciplinar concreto utilizando con interese os valores expresivos do debuxo artístico e os seus recursos.	50%		
CA6.3 - Analizar as dificultades xurdidas na planificación e realización de proxectos gráficos compartidos entendendo este proceso como un instrumento de mellora do resultado final.	50%		
CA6.4 - Identificar posibilidades de desenvolvemento académico e profesional relacionadas co debuxo artístico comprendendo as oportunidades que ofrece e o valor engadido da creatividade nos estudos e no traballo e expresando a opinión propia de forma razoada e respectuosa.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A distribución de tarefas nos proxectos gráficos colaborativos: criterios de selección a partir das habilidades requiridas e das necesidades do proxecto. - Fases dos proxectos gráficos. - Estratexias de selección de técnicas, ferramentas, medios e soportes do debuxo adecuados a distintas disciplinas. - Estratexias de avaliación das fases e os resultados de proxectos gráficos. O erro como oportunidade de mellora e aprendizaxe.

UD	Título da UD	Duración
12	Tecnoloxías e ferramentas dixitais	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Comparar as múltiples funcións do debuxo e da pintura dixital a través da análise autónoma do seu uso en producións de distintos ámbitos disciplinares.	50%	PE	100
CA5.2 - Achegar unha pegada e un facer propios á realización de producións gráficas, combinando o uso das tecnoloxías e das ferramentas de edición dixitais, de forma persoal e innovadora.	50%		
CA5.3 - Seleccionar e utilizar con destreza as ferramentas de edición propias de cada programa de pintura ou debuxo dixital máis adecuadas á intención creativa, nunha interpretación gráfica persoal da realidade.	50%		
CA5.4 - Investigar de forma activa e aberta sobre a presenza de tecnoloxías dixitais en referentes artísticos contemporáneos integrándoas no proceso creativo e expresivo propio.	50%		
CA5.5 - Representar graficamente o modelo elixido mediante procedementos de debuxo dixital, seleccionando e abstraendo as súas características máis representativas a partir do estudo e da análise deste.	50%		
CA6.1 - Planificar proxectos gráficos colaborativos sinxelos identificando o ámbito disciplinar en que se desenvolverá, organizando e distribuindo as tarefas de maneira adecuada e determinando as diferentes fases do proxecto.	50%		
CA6.2 - Realizar proxectos gráficos colaborativos enmarcados nun ámbito disciplinar concreto utilizando con interese os valores expresivos do debuxo artístico e os seus recursos.	50%		
CA6.3 - Analizar as dificultades xurdidas na planificación e realización de proxectos gráficos compartidos entendendo este proceso como un instrumento de mellora do resultado final.	50%		
CA6.4 - Identificar posibilidades de desenvolvemento académico e profesional relacionadas co debuxo artístico comprendendo as oportunidades que ofrece e o valor engadido da creatividade nos estudos e no traballo e expresando a opinión propia de forma razoada e respectuosa.	50%		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Introducción ao debuxo e á imaxe dixital. O seu uso en diferentes ámbitos disciplinares. - Debuxo vectorial. - Ferramentas de edición de imaxes para a expresión artística. - Programas de pintura e debuxo dixital.

Contidos

- A distribución de tarefas nos proxectos gráficos colaborativos: criterios de selección a partir das habilidades requiridas e das necesidades do proxecto.
- Fases dos proxectos gráficos.
- Estratexias de selección de técnicas, ferramentas, medios e soportes do debuxo adecuados a distintas disciplinas.
- Estratexias de avaliación das fases e os resultados de proxectos gráficos. O erro como oportunidade de mellora e aprendizaxe.

4.1. Concrecións metodolóxicas

O punto de partida é unha aprendizaxe significativa que sirva ao alumnado para aprender a aprender considerando ao docente como unha guía e mediador na actividade construtiva do alumnado.

O proceso de ensino-aprendizaxe entendemos que debe cumprir os seguintes requisitos:

- Partir do nivel de desenvolvemento do alumnado e das súas aprendizaxes previas e asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización dos seus coñecementos previos e da memorización comprensiva. A aprendizaxe parte dos fundamentos que o alumnado adquiriu en etapas anteriores. As novas aprendizaxes baséanse neles, co que o alumnado toma conciencia da utilidade do xa aprendido.

- Posibilitar que os alumnos e as alumnas realicen aprendizaxes significativas por si sos. A materia está relacionada e así quedará patente, con outras do Bacharelato, especialmente ca maioría das da modalidade de Artes do Bacharelato, contribuíndo, así, a unha concepción integradora do coñecemento e permitindo a formulación de accións educativas interdisciplinares. Pretende potenciarse a autonomía progresiva do alumnado. A adquisición de coñecementos require da súa posta en práctica con exercicios e actividades de aplicación, que perseguen a resolución de problemas mediante a reflexión sobre os conceptos aprendidos, evitando a resolución mecánico-memorística.

- Favorecer situacións nas que os alumnos e alumnas deben actualizar os seus coñecementos.

- Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñen sentido para os alumnos e alumnas, co fin de que resulten motivadoras. O uso no posible de referentes culturais familiares, como base das actividades, permitirá ao alumnado establecer conexións entre a materia e a realidade, e facilitará a asimilación dos conceptos. A materia mostrará as súas profundas vinculacións ca situación socio-cultural na que vivimos inmersos. A materia tamén contribúe significativamente ao desenvolvemento dos contidos transversais mediante o tratamento dos seus contidos actitudinais. O respecto polas producións e opinións alleas e a participación en procesos de intercambio de opinión na aula e nos foros poñen en práctica a educación para a paz, a educación cívica e a educación intercultural. O coidado do material, o rigor, a orde, a precisión e a perseveranza nas tarefas emprendidas desenvolven a educación ambiental, a educación para o consumo e a educación para a saúde.

- Desenvolver, tratándose da modalidade de educación a distancia, a autonomía do alumnado. Na modalidade de educación a distancia, a persoa docente debe actuar como titora nun proceso de aprendizaxe que require incidir dun modo importante na capacidade do alumnado para desenvolver capacidades referidas á organización e autoxestión responsable e eficaz do seu tempo e capacidades, autonomía na aprendizaxe, constancia e autoavaliación.

En coherencia co exposto, os principios que orientan a nosa práctica educativa son os seguintes:

- Metodoloxía activa.

Supón atender a aspectos intimamente relacionados, referidos ao clima de participación e integración do alumnado no proceso de aprendizaxe: Integración activa dos alumnos e alumnas na dinámica xeral da aula e na adquisición e configuración das aprendizaxes.

Participación no desenvolvemento do proceso de ensino/aprendizaxe.

- Motivación.

Consideramos fundamental partir dos intereses, demandas, necesidades e expectativas dos alumnos e alumnas.

- Atención á diversidade do alumnado.

A nosa intervención educativa cos alumnos e alumnas asume como un dos seus principios básicos ter en conta os seus diferentes ritmos de aprendizaxe, así como os seus distintos intereses e motivacións.

- Avaliación do proceso educativo.

A avaliación analiza todos os aspectos do proceso educativo e permite a retroalimentación, a achega de informacións precisas que permiten reestruturar a actividade no seu conxunto.

PROCESO DE ENSINO E APRENDIZAXE

En liñas xerais, o método de ensino-aprendizaxe que se leva a cabo neste curso basease nos seguintes puntos que

teñen como obxectivo que devandito proceso sexa o máis flexible e aberto posible. Forman parte desta metodoloxías seguintes pautas de actuación:

- Se fará fincapé na lectura comprensiva, ensinando a extraer conceptos. Presentación e explicación pormenorizada dos contidos na clase.
- Incentivar a participación do alumnado na aula mediante preguntas de control.
- Animar ao alumnado á visita de obras de arte, galerías de arte, museos, internet e lugares onde poidan interaccionar coas obras de arte.
- Utilizar medios audiovisuais e TIC na aula, así como fomentar o seu uso para a adquisición dos contidos fóra desta a través de pescudas na internet, bibliotecas, museos....
- Dar a coñecer lugares de interese dentro da cidade que esten relacionados coa época obxecto de estudo. Fomento do respecto ao patrimonio histórico- artístico e da sensibilidade pola seu desfrute e conservación. Fomento do hábito de lectura.
- Realización de actividades que fomenten o pensamento diverxente, a capacidade de traballo colectivo e a adquisición de hábitos positivos.

Debuxo artístico é unha materia eminentemente visual, neste tipo de ensinanza é máis teórica que práctica. Xa que na súa base atópase a contemplación e experimentación visual dos exemplos, utilizaremos o comentario de imaxes sobre calquera dos contidos tratados.

Para as prácticas crearánse tamén videos explicativos da práctica, onde o profesorado debuxará primeiro.

A mellor maneira de achegarse ao debuxo será practicando e compartindo. Para iso crearase unha plataforma online para compartir os traballos feitos polos alumnos.

ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE

Exercicios autoavaliabes: Cada unidade didáctica conta cun boletín de exercicios e problemas para resolver por parte do alumnado, tendo así mesmo acceso a o solucionario para autoavaliar o seu nivel de consecución.

Exercicios para enviar á persoa titora: cada dúas quincenas o alumnado conta cun boletín de exercicios e problemas para resolver por parte do alumnado e enviar á persoa titora. Permite á persoa docente seguir o proceso de aprendizaxe do alumnado e comprobar, cas indicacións da persoa docente, o seu nivel de adquisición dos contidos.

Exercicios de reforzo e ampliación: Cada unidade didáctica, atendendo ás necesidades individuais de cada alumna e alumno, a persoa docente pode deseñar as actividades que poidan valer de reforzo ou apoio, ou ben de ampliación.

Dentro das posibilidades tamén procuraráse facer visitas e excursións a lugares de interese para reforzar o aprendizaxe.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Guía didáctica o documento no que se desarrolla o contido da unidade
Actividades autoavaliabes
Actividades para enviar ao tutor
Videos onde se explica os contidos
Videos onde se explica a parte práctica
Esquemas
Cuestionarios autoavaliabes

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Non hai neste Instituto Avaliación Inicial como tal. Pero recolleemos información dos alumnos por parte da orientadora e tamén por parte dos compañeiros profesores que traballan con alumnos comúns. Tamén recolleemos información de profesores que noutros anos traballaron cos mesmos alumnos.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	10	10	8	8	8	8	8	8	8	8
Proba escrita	100	85	100	100	100	100	100	100	100	100
Táboa de indicadores	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	8	8	100
Proba escrita	100	100	98
Táboa de indicadores	0	0	2

Criterios de cualificación:

Ao final do curso será posible superar o curso por avaliacións ou en súa totalidade. Haberá dúas recuperacións, a ordinaria e a extraordinaria. Aprobaráse cunha avaliación suspensa, sempre que a nota desta sexa un 4 e a suma das cualificacións obtidas nas tres avaliación do curso sexa 15 ou superior

Exames: Constarán de preguntas teóricas así como algunha de definición, pero ademáis haberá exercicios propios de resolución do debuxo e identificacións de elementos, autoría, etc. nun debuxo.

En relación á asistencia en data e hora ao exame, non se considerará a diferenza entre faltas xustificadas e inxustificadas, xa que todas se considerarán por igual como faltas de asistencia e polo tanto constarán como non presentado.

Nas probas obxetivas ou exames teránse en conta a redacción, ortografía e presentación, así como a limpeza nos exercicios de debuxo técnico propiamente ditos.

Exercicios de envío á persoa titora: Ao tratarse dunha modalidade de educación a distancia, tense en conta a situación particular do noso alumnado. Tanto as tarefas autoavaliabes como os exercicios de envío á persoa titora non se consideran obrigatorios.

Criterios de recuperación:

Son os mesmos

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Hai recuperación ordinaria e recuperación extraordinaria ao longo do curso escolar. Tamén os alumnos que non superasen positivamente a materia poden en próximos anos matricularse dos seguintes cursos e cursala como materia pendente

5.4. Procedemento para acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias

O alumnado deberá ter nocións de debuxo, tanto a nivel de teoría, de análise e tamén de realización.

6. Medidas de atención á diversidade

A atención á diversidade dos alumnos e alumnas, no referente ás diferenzas individuais en capacidades, motivación e intereses, esixe que as materias curriculares posibiliten unha acción aberta do profesorado, de forma que, tanto o nivel dos contidos como as formulacións didácticas, poidan variar segundo as necesidades específicas da aula. Os materiais configuráronse tendo isto en conta. Pretenden propoñer solucións coherentes tanto para aqueles grupos de alumnos e alumnas con menor formación específica nestas áreas como para aqueles que tiveron a posibilidade de realizar estudos máis amplos.

Esta formulación queda de manifesto nos seguintes puntos:

- Dentro dos documentos das Guías, así como nas titorías presenciais e screencats, refórzanse contidos estudados en etapas anteriores. Desta maneira, aqueles alumnos e alumnas con máis dificultades poderán ir asimilando os contidos de cada tema sen ter que dar saltos bruscos.

- Así mesmo, son expostos fenómenos que poden presentar máis dificultade para algúns alumnos e alumnas ou se amplían determinados aspectos doutros contidos xa estudados. Deséxase así satisfacer as necesidades daquel alumnado máis adiantados ou, simplemente, os que chegaron a un uso determinado cunha mellor preparación.

- A elaboración de materiais de forma diversa para a súa exposición, así como o uso de medios audiovisuais, favorece a integración dos contidos por parte dun alumnado con moi diversas motivacións e capacidades.

- A inclusión de numerosos exemplos e problemas resoltos de dificultade variada debe servir para adquirir técnicas de resolución complicadas a aqueles alumnos e alumnas cunha formación máis deficiente neste campo.

- A presenza continua das actividades ao longo de todo o tema e a diferente dificultade dos problemas propostos facilitan a adecuación ao nivel do alumnado.

Por outra banda, procurarase manter un frecuente contacto co noso alumnado, tanto o que asiste ás clases como aquel que asiste online, xa sexa no aula, nos foros e correo electrónico do Aula virtual ou por teléfono. Deste xeito, a persoa docente pode detectar os niveis de adquisición e logros do alumnado e deseñar materiais e actividades voluntarias dirixidas ao alumnado:

- Materiais didácticos e Actividades de apoio ou reforzo: Para o alumnado que non acade os obxectivos mínimos no tempo establecido ou que teñen un ritmo de aprendizaxe máis lento.

- Materiais didácticos e Actividades de ampliación: Para o alumnado que acada rapidamente os obxectivos, consistentes na procura de información dalgún contido do tema.

Damos máis tempo nos exames a alumnos que desde orientación nos informan que o precisan e tamén facemos exames adaptados se é necesario.

Tamén temos titorías presenciais que axudan moito.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.2 - CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO DAS TICS	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO	X	X	X	X
ET.2 - CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO DAS TICS	X	X	X	X
ET.3 - CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA	X	X	X	X

Observacións:

CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO Coa finalidade de potenciar o coñecemento e o uso da lingua galega, procurárase: Usar preferentemente o galego como vía de comunicación habitual, salvo excepcións. Realizar as comunicacións escritas do centro en lingua galega. Sempre que sexa oportuno os documentos presentaranse ao alumnado en galego. Na selección de textos ou libros de lectura, sen menoscabo do contido, priorizaranse en galego. **CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO DAS TICS** No sistema de ensino en este centro a distancia o uso das TICs é un dos instrumentos e recursos básico de aprendizaxe e de comunicación entre alumnado e profesorado. Sempre debemos fomentar que o alumnado saque o máximo proveito destes recursos e desenvolva a súa autonomía. En esta liña de actuación dende este departamento procurárase: Estimular ao alumnado no uso de todas as utilidades da plataforma educativa para que consigan un maior aproveitamento das súas posibilidades (foros, FAQs, correo, fonoteca,...) Fomentar a busca selectiva de información en internet de forma precisa e rápida. Para conseguir este obxectivo a información que se facilite ao alumnado deberá ser ordenada, diferenciando os documentos de obrigada estudo, dos que sexan de ampliación. Evitando o exceso de información. Gravar temas en vídeo como elemento facilitador da aprendizaxe. **CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA** Considerando que a calidade da convivencia dentro de calquera colectivo e da comunidade educativa en especial, é un factor clave para o bo funcionamento do centro, inténtase: Manter e fomentar o espírito de compañeirismo, colaboración e respecto nas relacións coas demais persoas. Para conseguir este obxectivo usaremos o diálogo como medio de resolución de conflitos. A escoita e as respostas de forma respetuosa e tolerante, coas opinións e diverxencias dos demais, serán as liñas base de actuación. Usar en todo momento unha linguaxe non sexista, non discriminatoria por motivos de xénero, etnia, ideoloxía..

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita a exposicións vixentes e interesantes. Debuxar xuntos nos tellados da Catedral.	Se temos exposicións interesantes procurárase ir. Se é posible, debuxar xuntos é moi práctico.		X	

Observacións:

Son visitas para os alumnos e alumnas de todo o Departamento de Artes do IES San Clemente

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Consulta a programación ao longo do curso e a adapto ao contexto
Emprego todos os recursos de grabación que me ofrece o Instituto
Metodoloxía empregada
Logro facer materiais atractivos
Motivo ao alumnado
Propoño exercicios eficaces e atractivos
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Conseguese facer extraescolares interesantes
Clima de traballo na aula
Dou a coñecer ao alumnado os criterios de cualificación
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Na avaliación teño en conta as diferentes competencias
Outros
Coñecen os alumnos o método de avaliación

Descrición:

A reflexión sobre o proceso de ensino e práctica docente ha de xirar entorno a catro aspectos fundamentais:

1. Planificación.
2. Motivación do alumnado.
3. Desenvolvemento da ensinanza.
4. Seguimento e avaliación do proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Co fin de facilitar dita reflexión, este Departamento establece unha táboa cos diferentes apartados para cada indicador de logro.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación revisarase ao empezar o curso tendo en conta as propostas de mellora do curso anterior.

Ferramentas que poden axudar para analizar os indicadores de logro son :

Estadísticas dos resultados

Enquisas a alumnos

Rúbricas de autoavaliación.

Mediante as continuas reunións do profesorado da materia a través das reunións de coordinación do Departamento

de Artes Plásticas, efectuáse unha revisión crítica de carácter continuo sobre papel do profesor e o desenvolvemento da presente programación, de maneira que se poidan ir introducindo nesta os cambios necesarios, dado o carácter flexible de calquera programación de aula de Bacharelato.

9. Outros apartados